

LAGRÅDET

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2018-03-06

Närvarande: F.d. justitieråden Leif Thorsson och Lennart Hamberg
samt justitierådet Erik Nymansson

Vissa villkor för statsråd och statssekreterare

Enligt en lagrådsremiss den 22 februari 2018 har regeringen (Finansdepartementet) beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om restriktioner vid statsråds och statssekreterares övergångar till annan än statlig verksamhet,
2. lag med instruktion för Nämnden för prövning av statsråds och statssekreterares övergångsrestriktioner,
3. lag om ändring i lagen (1989:185) om arvoden m.m. för uppdrag inom riksdagen, dess myndigheter och organ,
4. lag om ändring i lagen (1989:186) om överklagande av administrativa beslut av Riksdagsförvaltningen och riksdagens myndigheter,

5. lag om ändring i lagen (1991:359) om arvoden till statsråden m.m.,
6. lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400),
7. lag om ändring i lagen (2011:745) med instruktion för Riksdagsförvaltningen,
8. lag om ändring i riksdagsordningen (2014:801).

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av departementsrådet Ulla Gustavsson och kanslirådet Gustav Forsberg.

Förslagen föranleder följande yttrande av Lagrådet:

Förslaget till lag om restriktioner vid statsråds och statssekreterares övergångar till annan än statlig verksamhet

2 §

Lagens tillämpningsområde anges i 1 § som "personer som innehar eller har avslutat ett uppdrag som statsråd eller en anställning som statssekreterare". I 2 § kan med fördel uttrycket "statsråd och statssekreterare, och personer som tidigare haft sådana uppdrag respektive anställningar" med fördel ersättas med "den [alternativt: de] som omfattas av denna lag".

3 §

Enligt Lagrådets mening bör regleringen om anmälningsskyldighet få en mer framskjuten plats rent kronologiskt. Detta kan ske genom att innehållet i 7 § tas in i 3 §, som då får en ny rubrik och följande lydelse:

Anmälningsskyldighet m.m.

Innan en person som omfattas av denna lag börjar ett nytt uppdrag eller en ny anställning i annan än statlig verksamhet, eller etablerar näringsverksamhet, ska personen anmäla detta till Nämnden för prövning av statsråds och statssekreterares övergångsrestriktioner.

Med nytt uppdrag avses i denna lag inte sådana uppdrag som avses i 4 kap. 1 § kommunallagen (2017:725) eller partipolitiska uppdrag.

Anmälningsskyldigheten gäller ett uppdrag, en anställning eller en näringsverksamhet som ska påbörjas eller etableras inom tolv månader efter det att statsrådet eller statssekreteraren avslutat sitt uppdrag eller sin anställning. Om det under den angivna perioden sker en betydande förändring av innehållet i uppdraget, anställningen eller näringsverksamheten ska en ny anmälan göras.

Ytterligare bestämmelser om nämnden finns i riksdagsordningen och i lagen (2018:000) med instruktion för Nämnden för prövning av statsråds och statssekreterares övergångsrestriktioner.

4 §

I paragrafen regleras de övergångsrestriktioner som kan meddelas för en person som är eller har varit statsråd eller statssekreterare och som avser att börja ett nytt uppdrag eller en ny anställning eller etablera näringsverksamhet.

Den allmänna inriktningen på lagstiftningen är att reglera statsrådets och statssekreterarnas övergång till annan verksamhet i samband med att de lämnar sina uppdrag resp. sina anställningar. Däremot är avsikten inte att reglera bisysslor och liknande under pågående verksamhet som statsråd eller statssekreterare; sådant hanteras på annat sätt, jfr SOU 2017:3 s. 79 ff. och 89 ff.

Emellertid är 4 § (se även bl.a. 1 § och 7 §) utformad så att den gäller generellt för de uppdrag m.m. som ett statsråd eller en statssekreterare överväger att åta sig, utan någon uttrycklig koppling

till en samtidig avsikt att lämna verksamheten som statsråd eller statssekreterare. Det skulle t.ex. kunna innebära att ett statsråd som överväger att åta sig ett ideellt uppdrag i en förening alltid skulle behöva anmäla frågan för prövning enligt den nya lagen.

Det är önskvärt att lagstiftningen förtydligas i detta hänseende. En möjlighet kan vara att på lämpligt ställe i paragrafen inskjuta orden ”.....som avser att efter avslutat uppdrag som statsråd eller anställning som statssekreterare ...”.

Vid definitionerna av karens respektive ämnesrestriktion bör angivandet av restriktionstid, som regleras i 6 §, utgå. Andra och tredje styckena i paragrafen kan lämpligen få följande lydelse (se även Lagrådets förslag till lydelse av 6 § första stycket).

Med karens avses i denna lag att en person inte får påbörja ett nytt uppdrag eller en ny anställning i annan än statlig verksamhet, etablera näringsverksamhet eller ha kontakter av annat än praktisk natur med den framtida uppdragsgivaren eller arbetsgivaren.

Med ämnesrestriktion avses i denna lag att en person inom ramen för ett nytt uppdrag, en ny anställning eller en ny näringsverksamhet, inte får befatta sig med vissa särskilt angivna frågor eller områden.

Följs Lagrådets förslag avseende 3 § kan det föreslagna fjärde stycket i 4 § utgå.

6 §

Paragrafens första stycke kan lämpligen få följande lydelse.

Vid bestämningen av den tid under vilken en övergångsrestriktion ska gälla, ska hänsyn tas till hur lång tid som den information eller kunskap som personen förvärvat i samband med sitt uppdrag eller anställning kan orsaka en risk för sådan skada eller otillbörlig fördel som avses i 5 §.

Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

De nya reglerna ska träda ikraft den 1 juli 2018. Det innebär bl.a. att ett statsråd som överväger att därefter börja ett nytt uppdrag i förväg ska anmäla uppdraget för prövning av Nämnden för prövning av statsråds och statssekreterares övergångsrestriktioner. Nämnden ska inom 3 veckor pröva om övergångsrestriktioner ska meddelas. Om nämnden inte fattat något beslut inom tidsfristen, får uppdraget påbörjas.

Den nämnd som ska utföra prövningen ska utses av riksdagen, se förslaget till lag om ändring i riksdagsordningen med tänkt ikraftträdande den 1 juli 2018.

Det anges i remissen att de nya reglerna om anmälningsskyldighet bör träda i kraft i god tid före kommande riksdagsval. Fråga är emellertid när nämnden kan träda i verksamhet. Om anmälningsskyldigheten och ändringarna i riksdagsordningen träder i kraft samtidigt kan anmälningar komma att göras innan nämnden är vald. I det fortsatta lagstiftningsarbetet bör konsekvenserna av detta bedömas.

Förslaget till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen

Sekretess föreslås gälla "för uppgift om en enskilds personliga och ekonomiska förhållanden". Vid föredragningen har upplysts att sekretessen därmed också omfattar anmälarens identitet.

Övriga lagförslag

Lagrådet lämnar förslagen utan erinran.